

La Pletera

Cronologia d'un trajecte de reversió

La Costa Brava ha sigut testimoni de canvis estructurals en el territori seguint el fil conductor del turisme. Zones agrícoles, aiguamolls o rocams s'han transformat en grans àrees urbanes. Si bé aquesta transformació territorial ha contribuït al desenvolupament del litoral, amb el temps s'han fet palesos els impactes negatius que hi ha ocasionat.

Text > ÀGATA COLOMER CABARROCAS, geògrafa

La Pletera és una zona de llacunes i maresmes litorals situada entre l'Estartit i la gola del riu Ter, dins el terme municipal de Torroella de Montgrí, que no es va alliberar del boom urbanístic de la Costa Brava durant la segona meitat del segle xx. El Pla general d'ordenació urbana de l'any 1983 del municipi hi projectava

un pla parcial que preveia la construcció de sis illes d'habitatges unifamiliars destinats a futures segones residències. No obstant això, el destí de la Pletera ha acabat diferint substancialment dels seus homòlegs a la resta de territori gironí. Un seguit de circumstàncies relacionades amb el context econòmic del moment va provocar que la Pletera

s'urbanitzés parcialment: només es va construir una de les sis illes de cases previstes amb l'edificació de setanta-set habitatges i un passeig marítim de gairebé un quilòmetre de llargada, totalment paral·lel a la línia de la costa, juntament amb quatre giratoris i quatre carrers pavimentats. Després que l'empresa constructora abandonés l'execu-

>> Vista aèria del projecte. (Foto: AJUNTAMENT DE TORROELLA DE MONTGRÍ)

ció del projecte urbanístic a principis dels anys noranta, cap inversor es va acostar a la zona per donar-li una segona oportunitat. Així doncs, la Pletera va esdevenir un lloc convertit en un no-lloc, un espai natural i semiurbanitzat, un espai de transició al no-res. Una zona que, amb el pas del temps, anava adquirint multiplicitat d'usos, però a la vegada s'anava deteriorant al ritme que la natura imposava.

Mentre la dinàmica natural feia la seva, des del consistori municipal es produïa un gir radical en la visió i la gestió del territori i, a partir de finals del segle xx, es van iniciar els tràmits i treballs per tal de revertir la situació generada i tornar a la Pletera el que li havia estat pres anys enrere. Aquest retrocés va implicar la reclassificació de la Pletera a través d'un nou Pla d'ordenació urbana municipal, aprovat definitivament l'any 2002, i va comptar amb l'aliança de la Direcció General de Costes (Ministeri de Medi Ambient), amb la declaració efectiva, l'any 2004, de la zona com a domini públic maritimoterrestre, en virtut de la Llei de 22/1988, de 28 de juliol, de costes.

Dos milions i mig d'euros

No va ser fins a l'any 2014, però, que es va començar a materialitzar la reversió de l'espai a través del projecte LIFE Pletera; un projecte finançat pel programa europeu LIFE Europa, consensuat i desenvolupat conjuntament entre l'Ajuntament de Torroella de Montgrí, la Generalitat de Catalunya i la Universitat de Girona, amb la participació de l'empresa pública TRAGSA, de la Diputació de Girona i de la Direcció General de Costes del Ministeri de Medi Ambient. Fins a dos milions i mig d'euros van ser necessaris per retornar a la Pletera el que li havia estat arrabassat. El projecte d'obra va constar de diverses fases: una primera en la qual es va fer una retirada de tots els elements artificials (el passeig, els carrers urbanitzats i les infraestructures de serveis sense ús) i tot el material de rebliment que s'havia utilitzat anteriorment per elevar la cota topogràfica i evitar així la inundació de l'àrea; una segona, que va consistir en la creació (i l'excavació) d'un sistema de diverses llacunes litorals amb profunditats alternes, de manera que en llargs períodes de sequera es pogués assegurar la presència d'aigua a les cotes més fondes i que, per contra, en moments

>> La Pletera és una zona susceptible d'inundacions.

Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. FONS EL PUNT (ALBERT VILAR).

La zona acaba exercint de gran reservori i d'espai de laminació de l'aigua entrant, amb una cabuda suficient perquè no penetri cap a l'interior

d'inundació totes les llacunes quedessin connectades. Paral·lelament, s'hi van fer actuacions de restauració dunar, com la instal·lació d'estaques i encordat per tal d'impedir-hi l'entrada de persones, i de retenidors per evitar la pèrdua de sorra amb el vent o durant els temporals de mar. D'aquesta manera, es va formar un sistema litoral ecològicament funcional integrat per quatre línies paral·leles, de mar cap a terra endins: una primera línia de cordó dunar amb vegetació típica d'aquests hàbitats; una segona línia de gradient o rereduna amb una barreja de comunitats de duna i de maresma; una tercera línia de llacunes litorals, que en el cas de la Pletera contenen fartets (*Aphanius iberus*), uns peixos endèmics de la península Ibèrica en perill d'extinció, i, finalment, una quarta línia de maresma i de transició cap a closes de pastura i camps de conreu.

Contra les inundacions

D'altra banda, la restauració de la Pletera ha significat no només una recuperació de la funcionalitat ecològica, sinó també de la hidrològica. Per la seva ubicació i cota topogràfica, la Pletera és un espai susceptible de patir inundacions, tant per desguàs d'aigües continentals

que deriven de la plana del Baix Ter en episodis de precipitació abundant, com en casos de forts temporals de mar. Prèviament a 2014, i gravat a la memòria de molts vilatans, les grans llevantades provocaven la intrusió d'aigua de mar cap a terra endins que, en el moment que topava amb la barrera física que suposava un passeig de més de dos metres d'altitud i un espai reblert de material, provocava que l'aigua s'acabés percolant cap endins pels espais de cota topogràfica més baixa. Amb la Pletera desurbanitzada, la zona acaba exercint de gran reservori i espai de laminació de l'aigua entrant, amb cabuda suficient perquè no penetri cap a l'interior.

Ja per acabar, deixant de banda els aspectes ecològics i hidrològics, no es poden obviar els reptes de present i de futur que afronta i haurà d'afrontar la Pletera en la gestió de l'ús públic i de l'imaginari col·lectiu. La revaloració de l'espai i les noves tendències en turisme de sol i platja han portat un increment important en la freqüentació de l'espai, fet que ha evidenciat la necessitat de gestionar-hi altres qüestions, com ara la comptabilització pel que fa a la conservació dels valors naturals, l'ús social i recreatiu de l'espai, l'accessibilitat i la capacitat de càrrega.